

Speelruimteplan

2020 - 2030

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Afdeling: Beheer openbare ruimte

Datum: 04-04-2020 - versie: definitief

Hendrik-Ido-Ambacht

Voorwoord

Voor u ligt het nieuwe Speelruimteplan. In dit plan staan de kaders voor het realiseren van aantrekkelijke en toekomstbestendige speelmogelijkheden. Het speelruimteplan omvat het speelaanbod, het sportaanbod en de openbare speelruimte in Hendrik-Ido-Ambacht. Een prettige buitenruimte vinden we als gemeente belangrijk. Sport, spel en ontmoeten zijn daarin voor inwoners belangrijk. In 2019 is er een uitgebreide inventarisatie gemaakt van de bestaande situatie in Hendrik-Ido-Ambacht. Daar zijn onze inwoners, waaronder kinderen en jongeren, bij betrokken. Er is een online bewoners enquête uitgevoerd, in de wijken zijn informatie avonden gehouden en samen met basisscholen is een speelroute gelopen. Mede door deze participatie lukte het om een goed beeld te krijgen van de wensen en ideeën van de verschillende doelgroepen. Deze wensen en ideeën zijn verwerkt in dit nieuwe speelruimteplan. De speelruimtevisie bestaat uit vier spelregels voor een gezonde openbare speel- en sportruimte: 1. verdeling en diversiteit van speelruimte; 2. Inclusieve en toegankelijke speelplekken; 3. vergroenen van speelplekken en 4. dynamisch sporten en spelen (0-100+ jaar). De aansluiting op duurzaamheid, natuur & milieu, vergroening en sociaal welzijn hebben we hierin meegenomen. Zo kunnen we een integrale aanpak van het speelruimteplan stimuleren en een zo breed mogelijke doelgroep aanspreken. Het uitgangspunt voor dit plan is een model waarin de speelruimte zoveel mogelijk optimaal gebruikt wordt. Ik wil iedereen bedanken voor die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van ons nieuwe speelruimteplan 2020-2030.

Ralph Lafleur
Wethouder Duurzaamheid, Ruimte, Mobiliteit & Wonen

Inhoudsopgave

0. Samenvatting	5
1. Inleiding	9
1.1 Aanleiding.....	9
1.2 Doel en scope	9
1.3 Werkwijze en participatie	9
2. Ontwikkelingen en context	11
2.1 Coalitieprogramma 2018-2022 ‘Gewoon Ambacht’	11
2.2 Actieplan Duurzaamheid 2019-2022.....	12
2.3 Adviesrapport Jong Ambacht	12
2.4 Wettelijke kaders.....	13
2.5 Het belang van buitenspelen	14
3. Onderzoek buitenspelen & bewonersparticipatie.....	15
3.1 Huidige situatie speelruimte	15
3.2 Wijkwandelingen met kinderen	16
3.3 Jongerenoverleg	16
3.4 Bewonersenquête.....	16
3.5 Input Inloopavond	17
4. Speelruimtevisie: spe(e)lregels voor een gezonde openbare speel- en sportruimte	18
4.1 SPE(E)LREGEL 1: Verdeling en diversiteit van speelruimte	18
4.2 SPE(E)LREGEL 2: Inclusieve en toegankelijke speelplekken	20
4.3 SPE(E)LREGEL 3: Vergroenen van speelplekken	20
4.4 SPE(E)LREGEL 4: Dynamisch sporten en spelen (0-100+ jaar)	21
5. Financiën	22
5.1 Uitgangspunten voor uitvoering.....	22
5.2 Geoptimaliseerd aanbod	22
5.3 Vervangings- en onderhoudsbudget	23
5.4 Financiële consequenties	24
5.5 Aanbevelingen voor uitvoering.....	24
6. Bijlagen.....	25
B1: Speelruimtevisiekaart Hendrik-Ido-Ambacht	25
B2: Inrichtingsvoorbeelden van speelaanleidingen in verharding	26
B3: Inrichtingsvoorbeelden van natuurlijke speelaanleidingen.....	26
B4: Uitkomsten onderzoek & participatie speelruimtes	27

0. Samenvatting

Spelen is van belang voor de ontwikkeling van kinderen. Ze ontwikkelen spelenderwijs belangrijke vaardigheden. Spelen is gezond en een goede en aantrekkelijke speelruimte draagt bij aan de leefbaarheid van een wijk.

In dit speelruimteplan worden de kaders gegeven om invulling te geven aan aantrekkelijke en toekomstbestendige speelmogelijkheden die aansluit bij de wensen en de behoeften van alle doelgroepen. Het speelruimteplan is opgedeeld in drie onderdelen. Eerst beschrijven we hoe de bestaande situatie is. Daarna beschrijven we de visie voor de inrichting van de speelruimte. Ten slotte hebben we de financiële kaders uitgewerkt om de beschreven visie te realiseren.

1. *Inventarisatie bestaande situatie*

Om een goed beeld te krijgen van de bestaande situatie hebben we in 2019 een uitgebreide inventarisatie gedaan. Waarbij we bewoners, waaronder kinderen en jongeren, op verschillende manieren hebben betrokken. Het doel van de participaties was om een goed beeld te krijgen van de bestaande situatie en wensen en ideeën te horen om mee te nemen in het nieuwe speelruimteplan.

Samenvatting van bevindingen uit de inventarisatie van bestaande situatie

- **Speelaanbod:** er zijn veel speelplekken in Ambacht. Dit zijn meestal kleine speelplekjes die met traditionele toestellen zijn ingericht voor de jongste doelgroep.
- **Sportaanbod:** In de Volgerlanden is het sportaanbod beperkt ten opzichte van Krommeweg en Centrum. Bij het Baxpark is een divers sportaanbod aanwezig voor zowel kinderen als volwassenen.
- **Openbare speelruimte** (aanbod informele speelruimte): De verkeersdruk is hoog, dit beperkt kinderen om zelfstandig buiten te spelen. We hebben een groene gemeente, maar groenzones nodigen in het algemeen kinderen niet direct uit tot informeel spelen. Autovrije straten zijn op plaatsen wel voorzien van pleinplakkers om het spelen hier te bevorderen.

2. *Speelruimtevisie: vier spe(e)lregels voor een gezonde openbare speel- en sportruimte*

Op basis van het speelruimteonderzoek en relevante ontwikkelingen/documenten, zijn in hoofdstuk 4 vier spe(e)lregels opgesteld. Aansluiting op duurzaamheid, natuur & milieu, vergroening en sociaal welzijn worden in de spe(e)lregels meegenomen om een integrale aanpak te stimuleren en een brede doelgroep aan te spreken. Hieronder geven we een toelichting op de vier spe(e)lregels die de basis zijn voor het toekomstige beleid zoals vastgelegd in dit speelruimteplan. In Bijlage B1 (Speelruimtevisiekaart Hendrik-Ido-Ambacht) zijn de plekken aangegeven die aangepast worden op basis van de visie.

SPE(E)LREGEL 1: Verdeling en diversiteit van speelruimte:

Hoe is het nu? Er is een overaanbod van speelplekken en de speelwaarde per wijk is verschillend. Er zijn voornamelijk traditionele toestellen op speelplekken.

Waar willen we naartoe? We willen een netwerk van centrale en ruime buurtspeelplekken met voldoende speelwaarde voor verschillende doelgroepen en een divers speelruimteaanbod per barrièregebied (:gebied tussen drukke wegen en/of watergangen).

Welke acties kunnen daaraan bijdragen? Bij (her)inrichting van speelplekken rekening houden met het verbreden van doelgroepen. De inrichting van nabijgelegen speelplekken op elkaar afstemmen en waar nodig kleine plekken omvormen tot plekken zonder toestellen en centrale plekken, uitbreiden tot plekken voor de hele buurt.

SPE(E)LREGEL 2: Inclusieve en toegankelijke speelplekken:

Hoe is het nu? Speel- en sportterreinen zijn nog niet specifiek ingericht voor mensen met een beperking. Zowel lokaal als nationaal groeit de vraag om inclusiviteit mee te nemen bij (her)inrichting van speelplekken.

Waar willen we naar toe? Rekening houden met de behoeften van kinderen en volwassenen met een beperking. We willen inclusieve en toegankelijke speelplekken op centrale locaties in Hendrik-Ido-Ambacht.

Welke acties kunnen daaraan bijdragen? Bij (her)inrichting rekening houden met de bereikbaarheid van de speelplekken, toegankelijkheid van de speeltoestellen en de bespeelbaarheid van de toestellen.

SPE(E)LREGEL 3: Vergroenen van speelplekken:

Hoe is het nu? De openbare ruimte van Hendrik-Ido-Ambacht is groen en waterrijk. De speelplekken vormen onderdeel van de openbare ruimte, maar zijn voornamelijk met traditionele toestellen ingericht. Het vergroenen van speelplekken is een nationale trend, ook in Hendrik-Ido-Ambacht wordt deze trend verwelkomt en zijn verschillende natuurlijke speeltoestellen geplaatst.

Waar willen we naar toe? Speelplekken kunnen een functionele rol spelen bij hittestress, waterberging en biodiversiteit (Klimaat & Natuur). Dit willen we als gemeente stimuleren. Groene speelruimte is aantrekkelijk voor zowel kinderen als volwassenen. Samen met buurtbewoners kunnen we de speelruimte vergroenen om eigenaarschap te vergroten.

Welke acties kunnen daaraan bijdragen? *Bewonersparticipatie voor groene (her)inrichting.*

SPE(E)LREGEL 4: Dynamisch sporten en spelen (0-100+ jaar):

Hoe is het nu? Speelplekken zijn voornamelijk ingericht voor de jongste doelgroepen. Het sportaanbod is onevenwichtig verdeeld over de wijken en jongeren hebben niet het gevoel dat ze welkom zijn. Voorzieningen voor ouderen (om beweging in de openbare ruimte te stimuleren) ontbreken.

Waar willen we naar toe? We willen bewoners van alle leeftijden uitnodigen in de openbare buitenruimte te spelen, sporten en bewegen.

Welke acties kunnen daaraan bijdragen? Plekken voor ouderen inrichten en jongeren meenemen in (her)inrichtingstrajecten en motiveren om op dynamische wijze gebruik te maken van de openbare ruimte; van chill-plek naar activerings-plek.

3. Financiën

In dit speelruimteplan hebben we de financiële kaders uitgewerkt om invulling te kunnen geven aan de visie en ambitie van dit plan. We laten zien wat de financiële consequenties zijn voor de begroting in de planperiode 2020 t/m 2038.

We gaan uit van een geoptimaliseerd model met toevoeging van de volgende ambities:

- Centraliseren: € 180.000,- (voor 12 plekken)
- Inclusiviteit: € 40.000,- (voor 5 plekken)
- Vergroening: € 210.000,- (voor 30 plekken)
- Sport 0-100 jaar: € 80.000,- (voor 8 plekken)

De gemiddelde afschrijvingstermijn voor speeltoestellen is berekend op 18 jaar. De gemiddelde leeftijd van de speeltoestellen is op dit moment 13 jaar en er is sprake van een groot aantal (54 st.) speelplekken die op korte termijn vervangen moeten worden omdat de speeltoestellen het einde van de levensduur naderen. In dit plan is het uitgangspunt dat we in de periode 2021 - 2028 deze achterstand volledig weg zullen werken.

Geoptimaliseerd model met ambities

Het uitgangspunt voor dit plan is een model waarin de speelruimte meer geoptimaliseerd wordt. Veel plekken (ca. 50 van de 126) voegen nu weinig toe aan het speelaanbod in de huidige vorm. Dit zijn kleinere speelplekken die waarschijnlijk minder goed gebruikt worden en dichtbij een buurt- of zelfs wijkplek liggen. Hier wordt voorgesteld de speelplek 'om te vormen' (inrichten met een lager budget) of zelfs helemaal op te heffen. De plekje blijven dan wel de functie "spelen" houden, maar hoeven niet ingericht te worden met speeltoestellen.

De totale vervangingskosten op basis van het geoptimaliseerde model inclusief de toevoeging van bovenstaande ambities bedragen totaal ca. € 2,5 miljoen (gemiddeld ca. € 140.000,-/jaar en een indicatie van de onderhoudskosten van € 80.000,-/jaar.

Geadviseerd wordt om plekken pas om te vormen of op te heffen als de toestellen niet langer voldoen en/of wanneer het onderhoud niet meer beheersbaar is. Uitzonderingen kunnen worden gemaakt op initiatief van de buurt. Goede ideeën of juist klachten kunnen dan leiden tot een vervroegde uitvoering van de voorgestelde ingreep. Vooralsnog is ervan uitgegaan dat deze ambities geleidelijk doorgevoerd worden, gekoppeld aan de herinrichting van de speelplek zelf. Hier kan uiteraard vanaf geweken worden, door bijvoorbeeld heel gericht te investeren op een specifieke ambitie en dit op korte termijn toe te passen op de betreffende locaties (bijvoorbeeld vergroening).

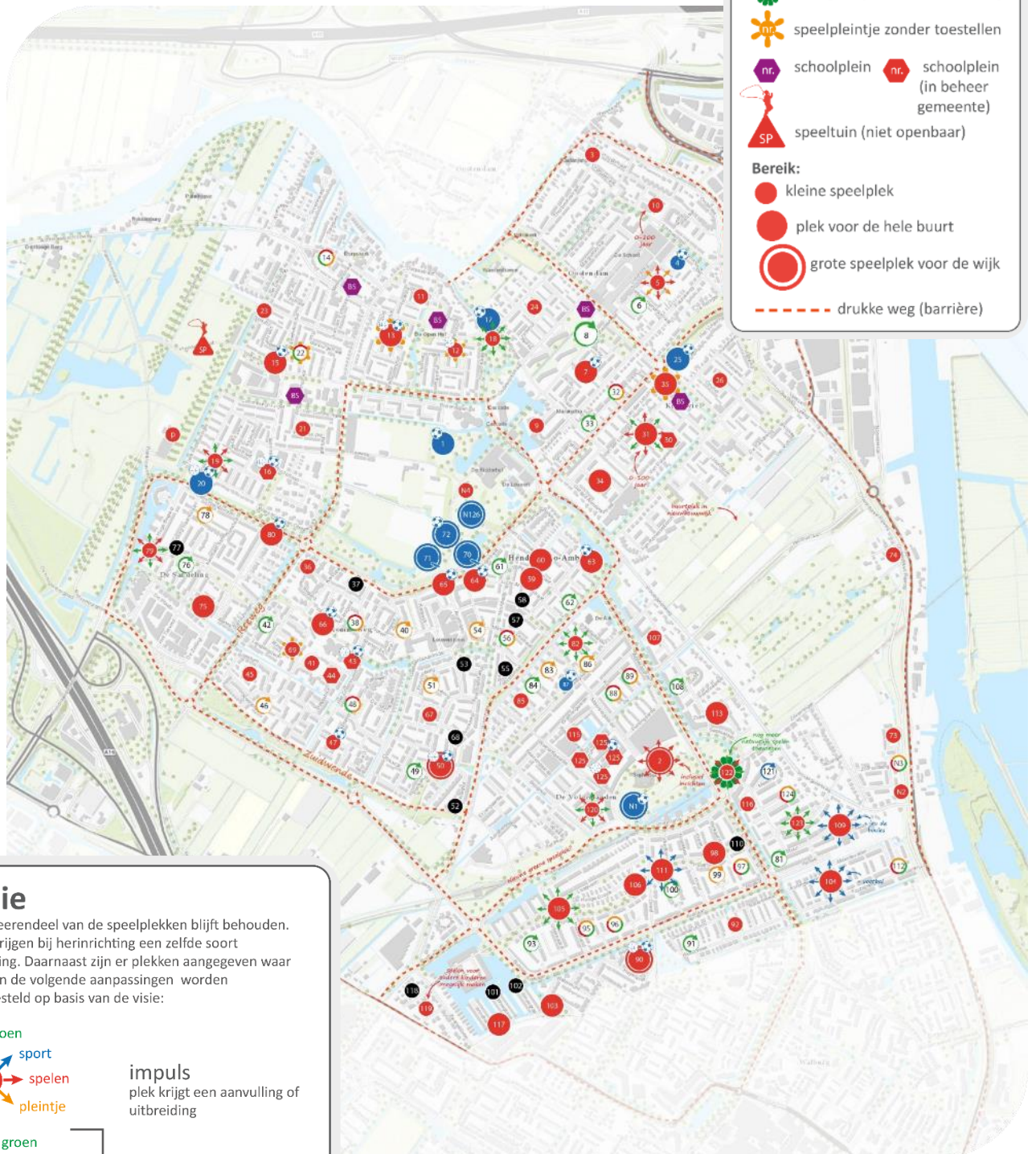
Uitgegaan is van een jaarlijks benodigd vervangingsbudget van € 141.600, gebaseerd op 7 speelplekken/jaar á € 20.230 per speelplek. Dit is gebaseerd op een gemiddelde levensduur van 18 jaar. Op deze manier werken we de achterstand in vervanging van speeltoestellen geleidelijk weg. Waarbij toestellen die niet veilig zijn altijd als eerste in aanmerking komen om te worden vervangen.

Benodigd vervangings- budget	Benodigd voor onderhoud	Totaal (onderhoud + vervanging)	Beschikbaar (begroting 2020)	Saldo (- = tekort)
€ 141.600	€ 80.000,00	€ 221.600,00	€ 103.000,00	€ -118.600,00...

Op basis van de uitgangspunten en de berekening is er jaarlijks bijna € 120.000 extra nodig.

4. Speelruimtekaart

Op onderstaande kaart is de visie vertaald naar maatregelen per speelplek.

Legenda algemeen

Type:

- speelplek
- sportplek
- ravotplek (lekker vies worden!)
- speelpleintje zonder toestellen
- schoolplein
- schoolplein (in beheer gemeente)
- speeltuin (niet openbaar)

Bereik:

- kleine speelplek
- plek voor de hele buurt
- grote speelplek voor de wijk
- drukke weg (barrière)

Visie

Het merendeel van de speelplekken blijft behouden. Deze krijgen bij herinrichting een zelfde soort inrichting. Daarnaast zijn er plekken aangegeven waar een van de volgende aanpassingen worden voorgesteld op basis van de visie:

impuls
plek krijgt een aanvulling of uitbreiding

groen

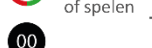
omvormen
plek kan een andere invulling krijgen al naar gelang de wens van omwonenden

pleintje

groen, pleintje of spelen

opheffen

0-100 jaar

aandachtspunt

1. Inleiding

Aanleiding

Als gemeente vinden we een prettige buitenruimte belangrijk. Sport, spel en ontmoeten zijn voor de beleving van de buitenruimte essentieel. Daarom hebben we in het coalitieprogramma 2018-2022 'Gewoon Ambacht' opgenomen dat het Speelruimteplan geactualiseerd moet worden. Hiermee kunnen we inhaken op de huidige ontwikkelingen binnen de gemeente en een meer integrale aanpak met andere disciplines stimuleren.

Doel en scope

Wij streven naar een gezonde openbare speel- en sportruimte voor iedereen. Het plan richt zich op het stimuleren van spelen en sporten in de openbare ruimte, maar ook op verwante thema's als inclusiviteit, vergroening en (sociaal) welzijn. Het uitgangspunt hierbij is integraal werken en aansluiten op belangrijke disciplines in onze gemeente. We denken hierbij aan duurzaamheid, natuur & milieu, toegankelijkheid en bewonersparticipatie. Het plan is bovendien een leidraad voor de inrichting van gemeentelijke speel- en sportvoorzieningen.

Een belangrijke basis voor het plan is het speelruimteonderzoek dat in de tweede helft van 2019 is uitgevoerd. Dit onderzoek geeft inzicht in het openbare speel- en sportaanbod en het gebruik en de waardering ervan bij bewoners. Ook openbare schoolpleinen behoren tot de openbare speelruimte maar vallen niet binnen de scope van dit plan en worden niet van het speelruimte budget bekostigd. Niet-openbare voorzieningen (overige sportvelden) vallen ook buiten de scope van het plan. Wel zijn deze voorzieningen aanwezig en het gebruik hiervan meegenomen in het speelruimteonderzoek omdat het wel bijdraagt aan het speelaanbod in de wijk. Aanvullend op deze actualisatie worden afspraken gemaakt met scholen m.b.t. de openbaarstelling van de pleinen, het beheer en aansprakelijkheid.

Omdat behoeften vanuit de samenleving en daarmee de vraag naar speelruimte kan veranderen, adviseren we om ook dit speelruimteplan regelmatig te evalueren en zo nodig te actualiseren na een periode van 5 jaar.

Werkwijze en participatie

In de tweede helft van 2019 is door bureau Speelplan de openbare speel- en sportruimte in Hendrik-Ido-Ambacht onderzocht. Het huidige aanbod is hierbij in kaart gebracht en het gebruik en de waardering ervan bij bewoners onderzocht. Het onderzoek bestaat uit een rondgang en een uitgebreid participatietraject. Tijdens de rondgang zijn door bureau Speelplan alle speelterreinen bezocht en beoordeeld in relatie tot het gebied waarin deze liggen.

Het tweede onderdeel van het onderzoek is de participatie met bewoners. De input van kinderen en jongeren zijn hierin apart verwerkt. Er is gekozen voor een participatieniveau van raadplegen en adviseren. Zodoende hebben bewoners de mogelijkheid gekregen om ideeën en problemen aan te dragen en oplossingen voor te stellen.

Participatie speelruimteonderzoek 2019:

- *2x wijkwandelingen langs speelplekken in de buurt (via de basisscholen)*
- *1x pizza-overleg (i.s.m. jongerenwerk)*
- *Online bewonersenquête (via gemeentelijke kanalen)*
- *Inloopavond gemeentehuis*

De onderzoeksresultaten zijn terug te vinden in hoofdstuk 3.

Op basis van de onderzoeksresultaten en de input die is geleverd, zijn vervolgens in hoofdstuk 4 spelregels opgesteld voor een gezonde openbare speelruimte en bijbehorende speelruimtevisiekaarten.

2. Ontwikkelingen en context

Het speelruimteplan staat niet op zichzelf en heeft een brede context. Verschillende afspraken, ontwikkelingen en visies die opgenomen zijn in andere gemeentelijke documenten hebben raakvlakken met dit beleidsplan. In dit hoofdstuk beschrijven wij alle relevante ontwikkelingen, visies en raakvlakken die betrekking hebben op dit beleidsplan.

Coalitieprogramma 2018-2022 ‘Gewoon Ambacht’

In het coalitieprogramma zijn een aantal relevante thema's benoemd die meegenomen zijn in het speelruimteplan.

Kinderen, jongeren & gezondheid

De kinderen en jongeren zijn de toekomst. Het is belangrijk dat zij een gezond leefklimaat hebben en de kans krijgen zich te ontplooiën. Een belangrijk onderdeel van de ontplooiing gebeurt tijdens het buitenspelen. Ze ontwikkelen daarmee onder andere hun motoriek wat bijdraagt aan hun gezondheid. Het is daarom belangrijk dat wij zorgen voor een goed speelaanbod dat sport, spel en beweging stimuleert. Daarom wordt het speelruimtebeleid geactualiseerd. Omdat elke plek uniek is en de wensen van inwoners ook, richten we onze sport, speel- en groengebieden in samen met de omwonenden.

Toegankelijkheid, bereikbaarheid, inclusiviteit en verkeersveiligheid

Het VN-verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap is een belangrijk richtsnoer voor de wijze waarop wij onze buitenruimte inrichten. In Ambacht moet iedereen gewoon mee kunnen doen. Dit moet zo blijven. Daarbij letten we vooral op onze dorpsgenoten bij wie dat om wat voor reden dan ook niet zelf lukt.

Groener ambacht & duurzaamheid

Duurzaam spreekt voor ons voor zich. We moeten de aarde immers als een goed rentmeester beheren en overdragen aan nieuwe generaties. Ons openbaar gebied richten we dan ook duurzaam in en we versterken de biodiversiteit. Een stevig groen karakter zorgt voor een fijner woon- en leefklimaat waardoor het voor onze inwoners aantrekkelijker wordt om te bewegen, ontspannen en recreëren.

Actieplan Duurzaamheid 2019-2022

Duurzaamheid is een belangrijk thema dat ook betrekking heeft op speelruimtes. Daarom zijn de relevante thema's uit dit actieplan meegenomen in dit speelruimteplan.

Klimaatadaptatie

De gemeente houdt rekening met klimaatverandering en gaat de woon- en leefomgeving klimaat bestendig inrichten. Dit geldt ook voor speelruimtes.

Zwerfafval

Ingezet wordt op het tegengaan van zwerfafval op snoeproutes doormiddel van speelaanleidingen richting de prullenbakken zoals hink-stap-sprong tegels. Daarnaast wordt ingezet op het verminderen van zwerfafval op en rond speelplaatsen en schoolpleinen.

Adviesrapport Jong Ambacht

In de gemeente Hendrik Ido Ambacht wonen ca 4000 kinderen van 10 - 18 jaar. Deze grote groep is van groot belang omdat zij de burgers van de toekomst zijn. Wanneer kinderen op jonge leeftijd betrokken zijn, participeren in hun leefomgeving, activiteiten leren opzetten en de weg naar het bestuurlijk orgaan leren kennen, zullen zij een makkelijkere gesprekspartner zijn nu en in de toekomst.

SPEELRUIMTE en SPEELPLEKKEN

Kinderen ervaren op zich voldoende ruimte in Ambacht om te spelen, maar de speelplekken die er zijn sluiten onvoldoende aan op huidige speelbehoeften van de verschillende doelgroepen.. Ze zijn vaak voor kleine kinderen, niet mooi of ouderwets. Ze stimuleren ook niet de creativiteit van (oudere) kinderen.

Veiligheid

Kinderen voelen zich over het algemeen veilig in Ambacht. Ongeveer een kwart van de deelnemende kinderen zegt zich ook wel eens onveilig te voelen. Vooral bij speeltuinen waar grote kinderen zijn. Ook voelen zij zich onveilig als er ge(cyber)pest wordt. De meeste onveilige situaties liggen vooral op het gebied van verkeersveiligheid. Kinderen beleven ook verkeer anders dan volwassenen. Hun perspectief is anders. Er zijn bepaalde oversteekplekken die onveilig worden ervaren door de kinderen. Hier zijn de hekken te hoog of het is te druk met verkeer bijvoorbeeld bij scholen.

Eenzaamheid

Kinderen vinden het 'zielig' dat ouderen vaak alleen zijn en willen daar graag bij helpen. Bijvoorbeeld: ontmoetings-evenement voor ouderen; sportplek voor ouderen die eenzaam zijn; wandelclubje; bloemen plukken en aan ze geven; rolstoel/rollator race.

Duurzaamheid

Kinderen hebben ook ideeën over duurzaamheid: repareren in plaats van wegdoen; leuke prullenbakken; mensen meer op de fiets laten doen; bomen planten die meer schaduw geven.

Wettelijke kaders

Er bestaat geen wettelijke verplichting voor gemeentes om speelplaatsen aan te leggen. Buitenspelen zelf is wel (en niet voor niets) een recht! Kinderen hebben net als volwassenen behoefte aan en recht op mogelijkheden om te ontspannen en te recreëren. Dit recht is vastgelegd in artikel 31 van het Internationale Verdrag voor De Rechten van het Kind, dat in 1995 door de Nederlandse overheid is geratificeerd.

“Artikel 31 van de Rechten van het Kind (VN): Het kind heeft recht op rust en vrije tijd, om te spelen en op recreatie, en om deel te nemen aan kunst en cultuur.”

Het voorzien in formele speelplaatsen is een aanbeveling om buitenspelen te faciliteren en te stimuleren. Een gemeente is vrij om hier invulling aan te geven. Voor de inrichting van de formele speelplaatsen is wel specifieke wetgeving vastgesteld in de vorm van het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS). Hierin staat onder andere:

- Iedereen die te maken heeft met de ontwikkeling, het beheer of de (veiligheid) inspecties van speelruimte en -toestellen moet zich aan het WAS houden.
- In het WAS staat dat speelplaatsen en de toestellen veilig moeten zijn, bij plaatsing en in beheer.
- Hierbij wordt verwezen naar de Europese normen voor speeltoestellen (o.a. EN 1176). Als een toestel voldoet aan de gestelde normen, wordt verondersteld dat het toestel veilig is. Een producent of beheerder kan ook op een andere wijze voldoen aan het vereiste veiligheidsniveau (bijvoorbeeld door een risicoanalyse uit te laten voeren). Dit dient dan wel te worden geregistreerd.
- Om tijdens de levensduur van een speelplaats te voldoen aan het WAS moeten toestellen periodiek geïnspecteerd en goed onderhouden worden.
- Van elke speelplaats en elk speeltoestel moet een registratie bijgehouden worden van de inspecties en het onderhoud maar ook van o.a. reparaties en ongevallen.

Het belang van buitenspelen

Spelen is in eerste plaats voor de ontwikkeling van kinderen van groot belang. Door te spelen ontwikkelen kinderen motorische, cognitieve, sociale, creatieve en emotionele vaardigheden die belangrijk zijn om deel te nemen aan de samenleving. Buitenspelen is bovendien gezond; draagt bij aan de sociale contacten in de buurt en biedt speelmogelijkheden die binnen niet mogelijk zijn. Het is niet voor niets dat de overheid al decennia lang een rol speelt in het voorzien van voldoende en aantrekkelijke, veilige speelplekken. Daarnaast draagt voldoende én aantrekkelijke speelruimte bij aan de positieve beleving en leefbaarheid van een wijk.

Schijf van Vijf voor Buitenspelen

De openbare ruimte is van iedereen. Om een zo groot mogelijke doelgroep op een actieve wijze gebruik te laten maken van de openbare ruimte is het van belang dat er een divers aanbod is dat goed verspreid is over de verschillende wijken van de gemeente. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de Schijf van Vijf voor Buitenspelen. De Schijf van Vijf voor Buitenspelen gaat uit van een divers aanbod aan openbare speel- en sportruimte. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende vijf elementen:

- [De traditionele speelplaats:](#) uitdagende speeltoestellen en ontmoeting.
- [Vieze knieën:](#) te bespelen groen om lekker vies te worden.
- ['t pleintje:](#) verharde ruimte voor vrij spel, fietsen, steppen of knikkeren.
- [Het trapveld:](#) ruimte voor sport, fysieke uitdaging en ontmoeting.
- [De speelroute:](#) verbindende en veilige kindvriendelijke route door de wijk.

Als de vijf elementen aanwezig zijn binnen de bewegingsvrijheid van een kind, is er sprake van een rijk en gevarieerd aanbod.

De bewegingsvrijheid van een kind wordt beperkt door barrières. Deze (hoofdwegen, watergangen etc.) zijn in beeld gebracht en met kinderen is gesproken over zowel de speelmogelijkheden (formeel en, maar vooral ook informeel) in hun buurt. Deze analyse is van belang voor een juiste beoordeling van de speelruimte. Een wijk met goede mogelijkheden om op straat of in het groen te spelen, verlangt immers heel wat anders van formele speelplaatsen dan een wijk waarin het spelen op straat beperkt is door een hoge parkeerdruk, smalle straatjes of het ontbreken van (speel)groen.

3. Onderzoek buitenspelen & bewonersparticipatie

In 2019 hebben we bureau Speelplan gevraagd om samen met ons, basisscholen en jongerenwerk een uitgebreid onderzoek uit te voeren naar de huidige openbare speel- en sportvoorzieningen. Om een goed beeld te krijgen, zijn alle speelplaatsen bezocht en zijn bewoners, waaronder kinderen en jongeren, geraadpleegd. In dit hoofdstuk staan de belangrijkste uitkomsten van het speelruimteonderzoek samengevat, in bijlage 4 kunnen de gedetailleerde uitkomsten gelezen worden.

Huidige situatie speelruimte

We beheren in Hendrik-Ido-Ambacht 126 openbare speel- en sportterreinen. Om een goed beeld te krijgen van het huidige aanbod heeft bureau Speelplan in 2019 alle openbare speel- en sportvoorzieningen bezocht (veldonderzoek). Tijdens deze rondgang is gekeken naar o.a. ligging en spreiding, doelgroep, diversiteit, speeluitdaging en huidige staat (optisch). Daarnaast is naar speelmogelijkheden in de hele openbare ruimte gekeken.

Samenvatting: er zijn veel speelplekken in onze gemeente. Dit zijn meestal kleine speelplekjes die met traditionele toestellen zijn ingericht voor de jongste doelgroep. Ons sport aanbod is in de Volgerlanden beperkt t.o.v. Krommeweg en Centrum. Bij het Baxpark is een divers sportaanbod aanwezig voor zowel kinderen als volwassenen. Voor ons informele speelaanbod in de openbare ruimte constateren we dat dit vrij beperkt is. Dit komt door de hoge verkeersdruk in onze gemeente. Hoewel we een groene gemeente zijn nodigen onze groenzones in het algemeen kinderen niet direct uit tot informeel spelen. Wel wordt spelen in de buitenruimte op bepaalde plekken bevorderd door pleinplakkers.

Tijdens de rondgang door de wijken van Hendrik-Ido-Ambacht is gelet op hoe goed in de openbare ruimte gespeeld kan worden. Hierbij is o.a. gekeken naar vrije speelruimtes zoals grasvelden, pleintjes, brede stoepen en barrières zoals wegen en watergangen.

Wijkwandelingen met kinderen

Kinderen zijn bij uitstek expert als het gaat om buitenspelen. Wanneer we met kinderen wandelen worden buurten en speelplekken écht door kinderogen bekeken.

In het najaar van 2019 hebben we twee wijkwandelingen georganiseerd in samenwerking met basisscholen De 2-Stroom en SOL de Watervlinder.

Tijdens de wandelingen zijn speelterreinen, grasveldjes, bosjes, pleintjes en andere plekken bezocht waar de kinderen spelen. Kinderen laten tijdens de wandelingen zien hoe zij de openbare speelruimte ervaren; wat leuk is en wat beter kan. Ook vertellen ze waar ze graag spelen en of ze zelfstandig naar de speelplekken mogen.

SAMENVATTING: Kinderen spelen graag buiten, maar ze mogen meestal niet zelfstandig overal naartoe. Kinderen missen met name meer uitdaging; bijvoorbeeld klimbomen of sportvelden. Daarnaast zijn er ook meerdere toestellen - en ondergronden - toe aan vervanging. Kinderen geven zelf aan wat er kapot is.

3.3 Jongerenoverleg

In het najaar van 2019 is tijdens een pizza-overleg in het Jongeren centrum met jongeren besproken hoe zij de openbare (speel)ruimte ervaren en wat hun ideeën zijn. Hieraan hebben 14 jongeren tussen de 13 en 23 jaar deelgenomen.

SAMENVATTING: Jongeren gaan graag buiten chillen, maar ze worden vaak weggestuurd en hebben niet het gevoel dat ze welkom zijn in de openbare ruimte. De parken zijn populair, sommige plekken zijn toe aan vervanging en het zou leuk zijn als een sportplek gecombineerd kan worden met een chillplek.

“In mijn werkkleren wordt ik altijd vriendelijk begroet, maar als ik gewoon in mijn jassie op straat ben, kennen niet meer...” ze me ineens

Een opmerking tijdens het

Bewonersenquête

In het najaar van 2019 is een online vragenlijst verspreid over de openbare speelruimte. De vragenlijst is via onze gemeentelijke kanalen verspreid en door 163 bewoners ingevuld; 126 volwassenen en 37 kinderen.

SAMENVATTING: Buitenspelen in Hendrik-Ido-Ambacht scoort gemiddeld een 6,4 op een schaal van 10. Ouders/verzorgers zijn het meest tevreden in De Volgerlanden (6,9) en het minst tevreden in het Centrum (5,8). Zowel volwassenen als kinderen denken graag mee als er speelplekken in hun buurt gaan veranderen. klimmen, voetballen en (cross)fietsen zijn het meest populair om buiten te doen. Spelen bij natuurlijke speelplekjes vinden kinderen leuk, maar er is niet veel natuur om in te spelen.

Input Inloopavond

Op 26 november 2019 heeft in het gemeentehuis een inloopavond plaatsgevonden voor bewoners om hen te bevragen over de openbare speelruimte. Een twintigtal bewoners heeft de avond bezocht. De sfeer was positief en de voorstellen werden onderbouwd.

SAMENVATTING: Bewoners zijn tevreden en vinden het fijn wonen in onze gemeente. Ook de speelruimte is voldoende. Uitdaging ontbreekt een beetje en er is ook veel autoverkeer, dat is gevaarlijk. Speelplekken zijn ook belangrijke plekken voor bewoners om elkaar te ontmoeten, dit kan wellicht beter gefaciliteerd worden. Sportplekken worden gemist. Op deze avond is ook het thema inclusiviteit en toegankelijkheid besproken. De wens werd uitgesproken om een centrale plek toegankelijk in te richten.

4. Speelruimtevisie: spe(e)lregels voor een gezonde openbare speel- en sportruimte

De huidige speelruimte is verouderd. Een nieuw speelruimteplan is nodig om te zorgen dat toekomstige veranderingen in de openbare speelruimte de komende jaren aansluiten bij de inwoners, ontwikkelingen en beschikbare middelen. Op basis van het speelruimteonderzoek 2019 en relevante ontwikkelingen/documenten die in voorgaande hoofdstukken zijn beschreven, zijn in dit hoofdstuk vier spe(e)lregels opgesteld. Aansluiting op duurzaamheid, natuur & milieu, vergroening en sociaal welzijn worden in de spe(e)lregels meegenomen om een integrale aanpak te stimuleren en een brede doelgroep aan te spreken.

SPE(E)LREGEL 1: Verdeling en diversiteit van speelruimte

Hoe is het nu?

- Er is een overaanbod aan speelplekken in Krommeweg en De Volgerlanden. Dit maakt de verdeling van de speelruimte onevenwichtig.
- Speelplekken liggen dicht op elkaar en kennen weinig variatie in doelgroep.
- Speelplekken zijn in het algemeen ingericht met traditionele speeltoestellen. Op speelplaatsen zelf is weinig diversiteit in de vorm van speelaanleidingen of speelgroen.
- De parken zijn aantrekkelijke centrale plekken voor de hele buurt. Het aanbod kan diverser en voor een bredere doelgroep.
- Het sportaanbod in De Volgerlanden is beperkt.

Waar willen we naar toe?

- Een netwerk van centrale en ruime buurtspeelplekken met een basisdekking en voldoende speelwaarde voor verschillende doelgroepen.
- Een divers speelruimteaanbod per barrièregebied of buurt voor kinderen van 0-9 jaar (Schijf van Vijf).
- Per barrièregebied een goed bereikbare centrale buurtspeelplek voor 0-14 jaar.

Welke acties kunnen daaraan bijdragen?

- **Verbreden doelgroep:** wanneer centraal gelegen buurtspeelplekken worden heringericht, heeft het de voorkeur rekening te houden met een uitdagend speelaanbod voor een brede doelgroep (0-14 jaar of 5-14 jaar), met evt. toevoeging sport.
- **Variatie en diversiteit:** door inrichting van nabijgelegen speelplekken op elkaar af te stemmen qua ontwerp, uitstraling en/of toestelaanbod, ontstaat een gevarieerde speelruimte. Ook het aanbrenge van groene speelaanleidingen kan het speelaanbod verder verbreden en creatief spel stimuleren. In buurten met weinig formele speelplekken kan worden ingezet op het bespeelbaar maken van de openbare ruimte door het toepassen van speelaanleidingen.
- **Centralisatie:** bij herinrichtingstrajecten wordt in samenspraak met de buurt invulling gegeven om de beschikbare vervangingsbudgetten samen te voegen en centraal in te zetten voor de herinrichting van enkele centrale locaties.
- **Omvorming:** Overbodige speelplekken kunnen opgeheven of omgevormd worden. De bestemming spelen/groen blijft gereserveerd om flexibel in te kunnen spelen op toekomstige wensen, en veranderingen die invloed hebben op de openbare speelruimte. Bij een omgevormde plek wordt spelen zonder speeltoestellen aangeboden¹.

Concrete voorbeelden:

- Bij het Baxpark en Sophiapark ook speelmogelijkheden voor een jongere doelgroep aanbieden. Bij voorkeur spelen in het groen om ook de diversiteit te vergroten.
- Kleine speelplekken samen met bewoners omvormen. Eventueel plekken opheffen. Bijvoorbeeld alle plekken waar enkele toestellen staan voor alleen de jongste doelgroep (0-4 jaar). Ook het opheffen van speelplekken is een proces waarbij bewoners worden meegenomen.
- Centrale buurtplekken divers inrichten voor een bredere doelgroep (0-14 jaar).

¹ Het gaat hierbij om informele speelplekken waar de speelaanleiding is dat kinderen zelf meenemen of creëren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan met poppen of auto's spelen.

SPE(E)LREGEL 2: Inclusieve en toegankelijke speelplekken

Hoe is het nu?

- Speel- en sportterreinen zijn nog niet specifiek ingericht voor mensen met een beperking.
- Vanuit de inloopavond, overige ontwikkelingen binnen Hendrik-Ido-Ambacht en (inter)nationale ontwikkelingen groeit de vraag om inclusiviteit mee te nemen bij (her)inrichting van speelplekken.
- **Waar willen we naar toe?**
- De openbare ruimte is voor iedereen. Het is daarom belangrijk om ook rekening te houden met de behoeften van kinderen en volwassenen met een beperking.
- We willen inclusieve en toegankelijke speelplekken op centrale locaties in Hendrik-Ido-Ambacht.

Welke acties kunnen daaraan bijdragen?

- **Bereikbare speelplekken en toegankelijke toestellen:** Centrale speelterreinen moeten veilig bereikt kunnen worden en rolstoeltoegankelijk zijn. Een deel van de toestellen en ondergronden moet geschikt zijn voor mensen met een beperking.
- **Verblijfswaarde:** Zitgelegenheden, (groene) beschutting en extra faciliteiten zoals een openbaar invalidetoilet bevorderen de verblijfswaarde van de speelplek.
- **Samenspelen:** Toegankelijkheid is noodzakelijk, maar uiteindelijk gaat het om inclusiviteit. Het stimuleren van samenspel is hierbij belangrijk; speelaanleidingen en -toestellen voor kinderen met en zonder handicap verbreden de speelmogelijkheden. Hierbij is het behouden van vrije speelruimte tussen toestellen extra belangrijk i.v.m. het draaien van bijvoorbeeld een rolstoel, rollator of scootmobiel.

Concrete voorbeelden:

- Centrale plekken, zoals #2, #50 een inclusief impuls geven door extra toestellen te plaatsen specifiek voor mensen met een beperking. Daarnaast kijken we ook naar buurtplekken.
- Een rolstoel-(sport)route aanleggen in de omgeving van Jeugdspeelpark.

SPE(E)LREGEL 3: Vergroenen van speelplekken

Hoe is het nu?

- De openbare ruimte van Hendrik-Ido-Ambacht is groen en waterrijk. Dit is goed terug te zien in de groenzones en parken.
- De speelplekken vormen onderdeel van de openbare ruimte, maar zijn voornamelijk met traditionele toestellen ingericht, ook wanneer de plekken zelf in een aantrekkelijke groene omgeving liggen.
- Het vergroenen van speelplekken is een nationale trend, ook in Hendrik-Ido-Ambacht wordt deze trend verwelkomt en zijn verschillende natuurlijke speeltoestellen geplaatst.
- Ravotten en informeel spelen in het groen is met name in de nieuwbouwwijken slechts beperkt mogelijk.
- Kinderen en bewoners hebben in het participatietraject (hoofdstuk 3) aangegeven dat er weinig speelgroen is om in te spelen.

Waar willen we naar toe?

- Speelplekken kunnen een functionele rol spelen bij verminderen van hittestress, waterberging en biodiversiteit (Klimaat & Natuur). Dit willen we als gemeente stimuleren.
- Groene speelruimte is aantrekkelijk voor zowel kinderen als volwassenen. Als gemeente streven we naar een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving.
- Samen met buurtbewoners kunnen we de speelruimte vergroenen om eigenaarschap te vergroten.

Welke acties kunnen daaraan bijdragen?

- **Bewonersparticipatie, vergroenen van speelplekken:** Het omvormen van kleine speelplekken tot plekken met groene speelaanleidingen (zie bijlage B1)
- **Groene (her)inrichting:** Bij (her)inrichting kiezen voor groene speelaanleidingen en -toestellen.

Concrete voorbeelden:

- De mogelijkheden van de natuurlijke speeltoestellen in het Sophiapark onderzoeken. Mogelijk het vlot terugplaatsen.

SPE(E)LREGEL 4: Dynamisch sporten en spelen (0-100+ jaar)

Hoe is het nu?

- Speelplekken zijn voornamelijk ingericht voor de jongste doelgroepen.
- In het Baxpark is een ruim aanbod voor meerdere doelgroepen.
- Het sportaanbod is onevenwichtig verdeeld over de wijken; in het centrum zijn voorzieningen voor jongeren en in De Volgerlanden ontbreekt een aantrekkelijke centrale plek voor jongeren.
- Voorzieningen voor ouderen (om de openbare buitenruimte op dynamische wijze te gebruiken) ontbreken.

Waar willen we naar toe?

- Een netwerk van centrale en ruime buurtspeelplekken met een basisdekking en voldoende speelwaarde voor verschillende doelgroepen. (zie spe(e)lregel 1: verdeling en diversiteit)
- Bewoners van alle leeftijden uitnodigen in de openbare buitenruimte, om hier op dynamische wijze gebruik van te maken.

Welke acties kunnen daaraan bijdragen?

- Van chillplek naar activerings-plek: Naast chillplekken voor jongeren ook activeringsplekken aanbieden, zoals in het Baxpark wordt gedaan met de fitnessstoestellen.

Concrete voorbeelden:

- Bij het pizza-overleg is een trimrondje in de buurt van Jeugdspaelpark voorgesteld, dit kan samen met een rolstoel-(sport)route worden opgepakt en gerealiseerd.
- Bij #31 en #109 de inrichting aanpassen voor ouderen.
- Programmering en activiteiten in de parken.

5. Financiën

De speelruimtenotitie is opgesteld als resultaat van het speelruimte-onderzoek in Hendrik-Ido-Ambacht. Alle speelplekken zijn hierbij bezocht en beoordeeld. Op basis van gesprekken met gebruikers, bewoners en ketenpartners zijn vervolgens meerdere ambities opgesteld voor de verbetering van de openbare speel- en sportruimte in de gemeente.

Uitgangspunten voor uitvoering

Om de speelruimte in stand te houden (behouden wat er nu is), maar ook voor het doorvoeren van de verschillende ambities (hoofdstuk 4) is geld nodig. Dit betreft zowel geld voor onderhoud (exploitatie) als vervangingen (investering). Uitgegaan is van het volgende:

- Bij vervanging wordt uitgegaan van de complete herinrichting van de speelplek. Hierbij worden niet per definitie dezelfde toestellen teruggeplaatst (participatie nodig). Wel blijft de speelwaarde en doelgroep behouden, tenzij vanuit het onderzoek anders wordt geadviseerd. De herinrichting van een speelplek wordt gezien als investering.
- Op verschillende plekken wordt een verbetering voorgesteld (zie ook de visiekaart). Hierbij worden de volgende ambities onderscheiden:
 - Centraliseren van een speelplek: verbeteren van de speelwaarde en verbreden van de doelgroep op een centraal gelegen speelvoorziening.
 - Inclusiviteit: het toegankelijker maken van een speelplek voor gebruikers met een beperking.
 - Vergroening: aanpassing van de materialen waardoor er meer groen (beplanting, bomen, gras) op de speelplek wordt toegepast.
 - Sport 0-100: verbeteren van het beweegaanbod voor volwassenen/ouderen.
- De levensduur van een speelplek is circa 18 jaar. Veel speeltoestellen (164 van de 563) zijn inmiddels 15 tot 20 jaar geleden geplaatst. De gemiddelde leeftijd van een speeltoestel is 13 jaar, dit betekent dat we veel oude speeltoestellen hebben die ouder dan 18 jaar zijn.
- Schoolpleinen zijn voornamelijk buiten beschouwing gelaten. Mogelijk worden deze wel heringericht door de gemeente, maar omdat dit vaak niet uit het speelbudget zelf wordt gehaald zijn deze in de berekeningen niet meegenomen.
- Voor de indicatie van de vervangingskosten voor speelplekken is gekeken naar de waarde van de toestellen (beheerprogramma) + kosten voor vervanging zelf en het type ondergrond.
- Voor de indicatie van de onderhoudskosten is gerekend met een vuistregel van 4% van de areaalwaarde². Dit percentage is genomen over de gehanteerde richtbedragen.

Geoptimaliseerd aanbod

Naast het model van instandhouding (zie 5.1) kan er ook gekeken worden naar een model waarin de speelruimte meer geoptimaliseerd wordt. Veel plekken (ca. 50 v.d. 126) voegen nu immers weinig toe aan het speelaanbod in de huidige vorm. Dit zijn kleinere speelplekken die waarschijnlijk minder goed gebruikt worden en dichtbij een buurt- of zelfs wijkplek liggen. Hier wordt voorgesteld de speelplek 'om te vormen' (inrichten met een lager budget) of zelfs helemaal op te heffen. De plekje blijven dan wel de functie "spelen" houden, maar hoeven niet ingericht te worden met speeltoestellen.

Bij een geoptimaliseerd model worden verder dezelfde uitgangspunten gehanteerd als bij instandhouding (5.1). Geadviseerd wordt om plekken ook pas om te vormen of op te heffen als de

² De areaalwaarde is de totale waarde van alle speelplekken in onze gemeente.

toestellen niet langer voldoen en/of zolang het onderhoud beheersbaar is. Uitzonderingen kunnen worden gemaakt op initiatief van de buurt. Goede ideeën of juist klachten kunnen dan leiden tot een vervroegde uitvoering van de voorgestelde ingreep.

Vervangings- en onderhoudsbudget

De totale vervangingskosten op basis van de uitgangspunten van 5.1 worden begroot op € 2.5 miljoen. De levensduur van een speelplek is 18 jaar. Dit betekent dat er, om alles te behouden (zonder toevoeging van de ambities) ca. **€ 139.000,-/jaar** nodig is aan investeringskosten voor herinrichting.

De totale onderhoudskosten worden begroot op 4% van de areaalwaarde. Dit is **€ 100.000,-/jaar**. Met dit budget wordt het klein onderhoud uitgevoerd (inspecties, reparaties, losse onderdelen). Dit is exclusief groot onderhoud of vervangingen van complete speeltoestellen omdat deze vanuit het investeringsbudget worden betaald.

Geoptimaliseerd model

Als wordt uitgegaan van het optimale model (minder speelplekken, focus op kwaliteit) neemt het aantal speelplekken af. Door speelplekken om te vormen (kan 35x) en op te heffen (12x) dalen de totale vervangingskosten naar ca. € 2.0 miljoen. Zonder toevoeging van de ambities betekent dit een vervangingsbudget van bijna **€ 111.000,-/jaar** en een indicatie van de onderhoudskosten van **€ 80.000,-/jaar**.

Ambities

Het uitgangspunt is dat de ambities zoals uitgewerkt in hoofdstuk 4 bij herinrichting en vervangingen worden meegenomen. Voor de ambities is gewerkt met richtbedragen per thema voor respectievelijk een blok-, buurt- of wijkplek³. Hieruit volgt de volgende investeringsopgave voor de ambities:

- Centraliseren: € 180.000,- (voor 12 plekken)
- Inclusiviteit: € 40.000,- (voor 5 plekken)
- Vergroening: € 210.000,- (voor 30 plekken)
- Sport 0-100 jaar: € 80.000,- (voor 8 plekken)

De totale vervangingskosten op basis van het geoptimaliseerde model inclusief de toevoeging van bovenstaande ambities bedragen totaal ca. € 2,5 miljoen (gemiddeld ca. € 140.000,-/jaar)

Er is van uitgegaan dat deze ambities geleidelijk doorgevoerd worden, gekoppeld aan de herinrichting van de speelplek zelf. Hier kan uiteraard vanaf geweken worden, door bijvoorbeeld heel gericht te investeren op een specifieke ambitie en dit op korte termijn toe te passen op de betreffende locaties (bijvoorbeeld vergroening). Omdat door ambities de vervangingswaarde van het areaal kan worden uitgebreid (afhankelijk van de daadwerkelijke invulling) is het plausibel dat ook de onderhoudskosten toenemen bij het doorvoeren van ambities. Bij goede inrichtingskeuzes (vergroening hoeft bijvoorbeeld niet met toestellen) kan dit echter geminimaliseerd blijven. Om deze reden wordt er vooralsnog niet uitgegaan van een toename van de onderhoudskosten bij implementatie van de ambities. De indicatie voor de onderhoudskosten zijn dan ook €80.000,-/jaar.

³ Een blokplek is ingericht voor de direct omwonenden en bedoeld voor jonge kinderen (0 tot 4 jaar). Een buurtplek is een centrale plek in de buurt met een belangrijke ontmoetingsfunctie, vaak voor 5 tot 14 jarigen. Een wijkplek is een formele speel of sportplek met een aanbod voor de gehele wijk voor alle doelgroepen.

Financiële consequenties

Uitgegaan is van een jaarlijks vervangingsbudget € 141.600, gebaseerd op 7 speelplekken/jaar á € 20.230 per speelplek. Waarbij we ervan uitgaan dat toestellen gemiddeld na 18 jaar vervangen moeten worden. Op deze manier werken we de achterstand in vervanging van speeltoestellen geleidelijk weg. Waarbij toestellen die niet veilig zijn altijd als eerste in aanmerking komen om te worden vervangen.

In onderstaande tabel zijn de financiële consequenties per jaar weergegeven:

Benodigd vervangings- budget	Benodigd voor onderhoud	Totaal (onderhoud + vervanging)	Beschikbaar (begroting 2020)	Saldo (- = tekort)
€ 141.600	€ 80.000,00	€ 221.600,00	€ 103.000,00	€ -118.600,00

Dit betekent dat we op basis van de uitgangspunten en ambities jaarlijks € 120.000 meer nodig hebben dan het beschikbare budget in de begroting 2020.

Aanbevelingen voor uitvoering

Op basis van het onderzoek, maar zeker ook de budgetindicatie zoals in dit hoofdstuk is beschreven wordt geadviseerd om uit te gaan van het geoptimaliseerde model inclusief het doorvoeren van de 4 beschreven ambities (centraliseren, inclusiviteit, vergroening, sport 0 -100) .

Geadviseerd wordt om plekken pas om te vormen of op te heffen als de toestellen niet langer voldoen en/of wanneer het onderhoud niet meer beheersbaar is. Uitzonderingen kunnen worden gemaakt op initiatief van de buurt. Goede ideeën of juist klachten kunnen dan leiden tot een vervroegde uitvoering van de voorgestelde ingreep. Vooral nog is ervan uitgegaan dat deze ambities geleidelijk doorgevoerd worden, gekoppeld aan de herinrichting van de speelplek zelf. Hier kan uiteraard vanaf geweken worden, door bijvoorbeeld heel gericht te investeren op een specifieke ambitie en dit op korte termijn toe te passen op de betreffende locaties (bijvoorbeeld vergroening).

Omdat bij het opstellen van de budgetindicatie is uitgegaan van de huidige beheergegevens wordt tevens aanbevolen om elke twee jaar de werkelijke vervangingsopgave te laten peilen tijdens de veiligheidsinspectie en dit te registreren in het beheersysteem als “verwacht vervangingsjaar”. Hierdoor ontstaat beter inzicht in de werkelijk te verwachten vervangingsopgave op korte termijn.

6. Bijlagen

B1: Speelruimtevisiekaart Hendrik-Ido-Ambacht

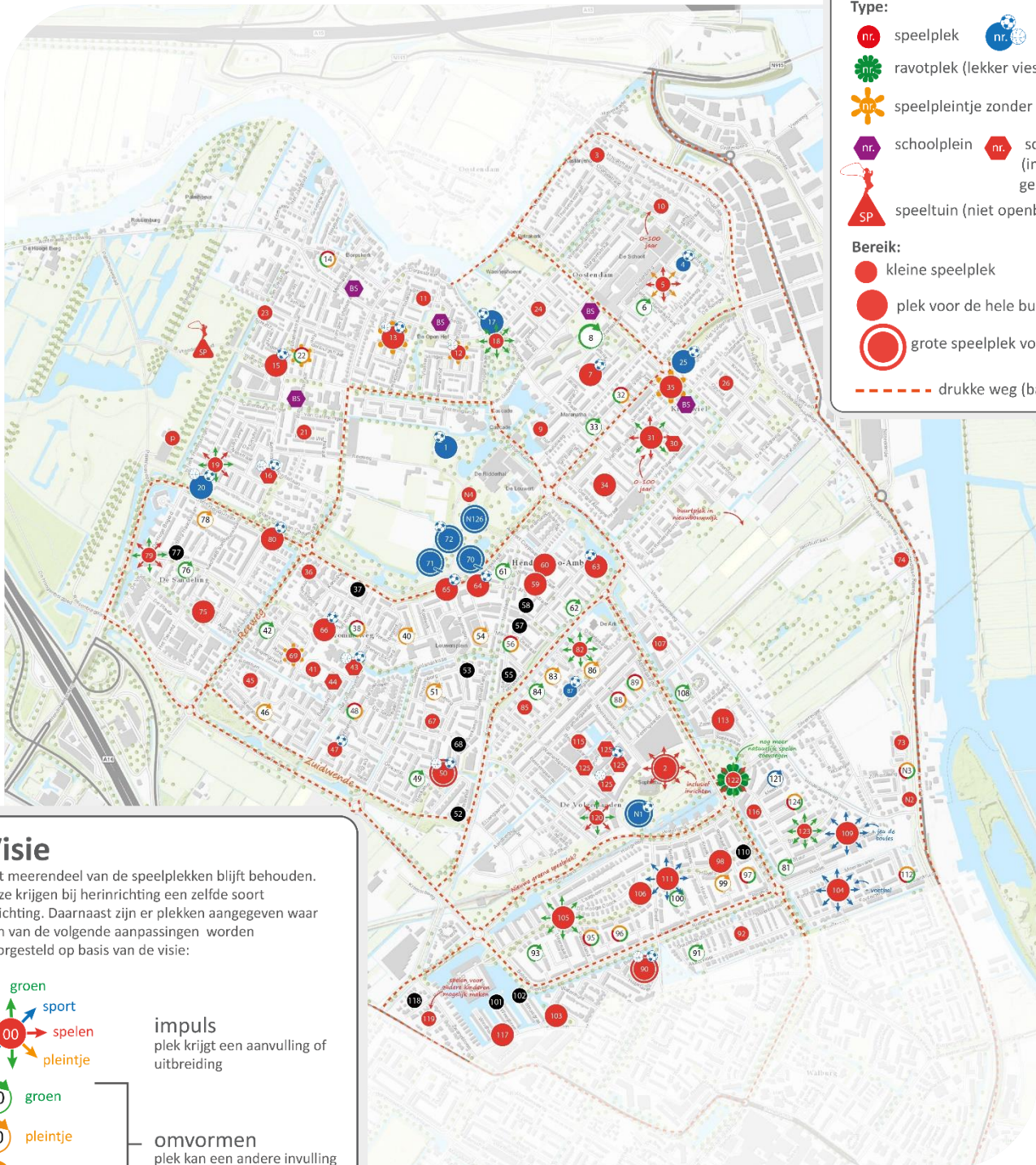
Legenda algemeen

Type:

- nr. speelplek nr. sportplek
- nr. ravotplek (lekker vies worden!)
- nr. speelpleintje zonder toestellen
- nr. schoolplein nr. schoolplein (in beheer gemeente)
- SP speeltuin (niet openbaar)

Bereik:

- kleine speelplek
- plek voor de hele buurt
- ⊙ grote speelplek voor de wijk
- drukke weg (barrière)

Visie

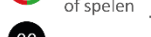
Het merendeel van de speelplekken blijft behouden. Deze krijgen bij herinrichting een zelfde soort inrichting. Daarnaast zijn er plekken aangegeven waar een van de volgende aanpassingen worden voorgesteld op basis van de visie:

impuls
plek krijgt een aanvulling of uitbreiding

omvormen
plek kan een andere invulling krijgen al naar gelang de wens van omwonenden

opheffen

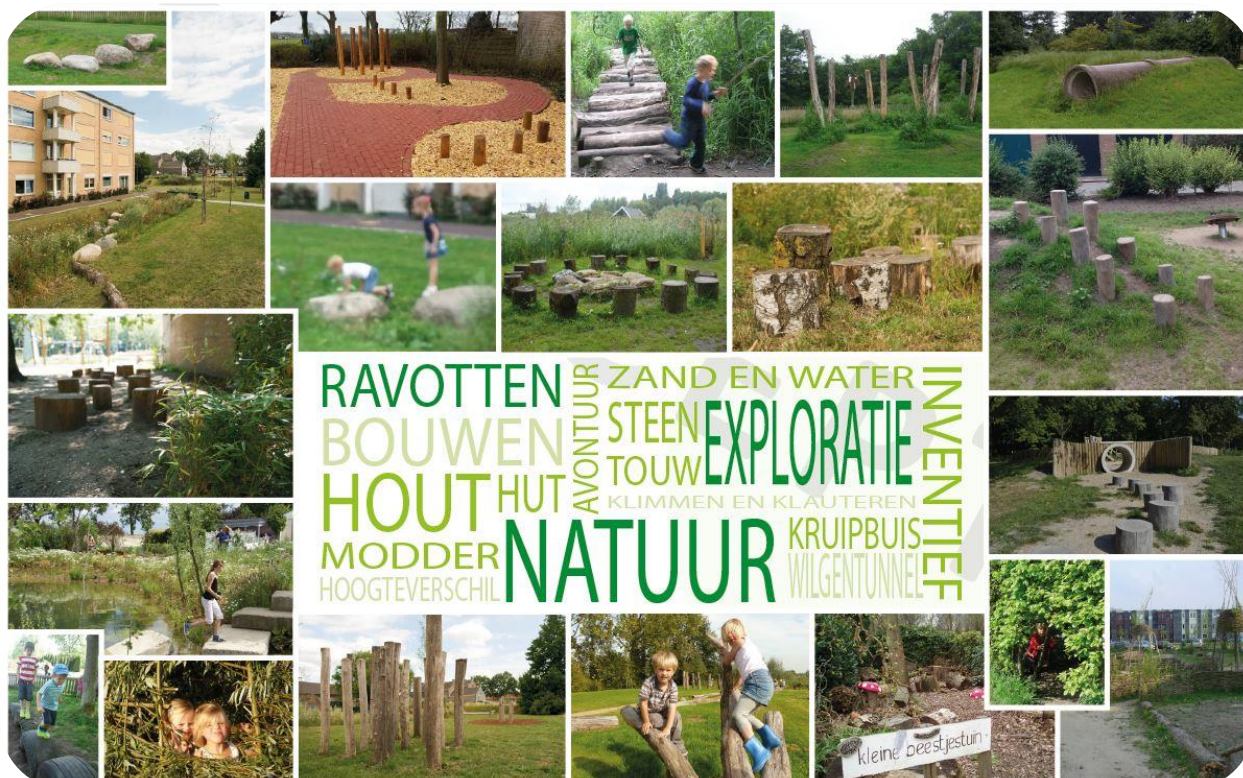
aandachtspunt

B2: Inrichtingsvoorbeelden van speelaanleidingen in verharding

B3: Inrichtingsvoorbeelden van natuurlijke speelaanleidingen

B4: Uitkomsten onderzoek & participatie speelruimtes

In 2019 hebben we bureau Speelplan gevraagd om samen met ons, basisscholen en jongerenwerk een uitgebreid onderzoek uit te voeren naar de huidige openbare speel- en sportvoorzieningen. Om een goed beeld te krijgen, zijn alle speelplaatsen bezocht en zijn bewoners, waaronder kinderen en jongeren, geraadpleegd. In dit hoofdstuk staan de belangrijkste uitkomsten van het speelruimteonderzoek beschreven.

Huidige situatie speelruimte

We beheren in Hendrik-Ido-Ambacht 126 openbare speel- en sportterreinen. Om een goed beeld te krijgen van het huidige aanbod heeft bureau Speelplan in 2019 alle openbare speel- en sportvoorzieningen bezocht (veldonderzoek). Tijdens deze rondgang is gekeken naar o.a. ligging en spreiding, doelgroep, diversiteit, speeluitdaging en huidige staat (optisch). Daarnaast is naar speelmogelijkheden in de hele openbare ruimte gekeken. In de onderstaande analyse zijn de belangrijkste bevindingen opgenomen.

SPEELAANBOD: er zijn veel speelplekken in Ambacht. Dit zijn meestal kleine speelplekjes die met traditionele toestellen zijn ingericht voor de jongste doelgroep.

- **Doelgroep:** Veruit de meeste locaties zijn ingericht voor de jongste doelgroepen⁴.
 - Van de 126 speelplekken zijn 99 locaties ingericht voor 0 tot 4-jarigen.
 - Van de 126 speelplekken zijn 95 locaties ingericht voor 5 tot 9-jarigen.
 - Van de 126 speelplekken zijn 31 locaties ingericht voor 10 tot 14-jarigen.
 - Van de 126 speelplekken zijn 15 locaties ingericht voor 15 tot 19-jarigen.
- **Inrichting en diversiteit:** De meeste speelterreinen zijn traditioneel ingericht. De diversiteit in speelvormen is hierdoor beperkt. Op meerdere plekken staan (exact) dezelfde toestellen. Van de oude toestellen zijn een aantal verkleurd of kapot. In de nieuwbouwwijk De Volgerlanden is het speelaanbod meer divers. Hier zijn verschillende plekken met robiniahouten en metalen toestellen. In het Sophiapark wordt natuurlijk spelen aangeboden. Van de 126 plekken, zijn 73 blokplekken. Dit zijn kleinere plekken voor jonge kinderen die in de buurt wonen.
- **Buurt- en wijkplekken:** Naast blokplekken zijn er 28 buurtplekken en 4 wijkplekken met een breder bereik. Deze plekken zijn ruim en aantrekkelijk om een langere tijd te verblijven. Ook zijn sommige schoolpleinen openbaar. Deze zijn een aanvulling op de openbare speel- en sportruimte.

Ligging en spreiding: Het aantal speelplekken in de woonwijken is hoog. Op sommige plekken liggen meerdere speelplekken dicht bij elkaar, waardoor een overaanbod is ontstaan. De speelplekken in De Volgerlanden die meerdere doelgroepen bedienen, zijn ruim opgezet. Plekken voor de jongste doelgroepen staan soms op de bestrating. In het centrum is de vrije ruimte beperkt, maar is er meer combinatie tussen spelen en sporten.

SPORTAANBOD: In de Volgerlanden is het sportaanbod beperkt t.o.v. Krommeweg en Centrum. Bij het Baxpark is een divers sportaanbod aanwezig voor zowel kinderen als volwassenen.

- **Aantal locaties:** Van de 126 locaties zijn 10 losse sportplekken. Ook de twee wijkplekken in het Baxpark wordt ook uitsluitend sport aangeboden. Op 12 locaties wordt zowel spelen als sporten aangeboden.
- **Doelgroep:** De meeste sportplekken zijn tot 14 of 19 jaar.

⁴ De genoemde cijfers moeten niet opgeteld worden. Sommige plekken zijn ingericht voor meerdere doelgroepen.

- **Ligging en spreiding:** In het centrum zijn verschillende sportplekken. Zowel losse sportplekken als plekken waar men zowel kan sporten en spelen. In Krommeweg zijn een paar plekken waar men kan sporten en spelen. In de Volgerlanden is het sportaanbod beperkt.

OPENBARE SPEELRUIMTE (aanbod informele speelruimte) De verkeersdruk is hoog. Dit beperkt kinderen om zelfstandig buiten te spelen. We hebben een groene gemeente, maar groenzones nodigen in het algemeen kinderen niet direct uit tot informeel spelen. Autovrije straten zijn op plaatsen voorzien van pleinplakkers om het spelen hier te bevorderen.

Tijdens de rondgang door de wijken van Hendrik-Ido-Ambacht is gelet op hoe goed in de openbare ruimte gespeeld kan worden. Hierbij is o.a. gekeken naar vrije speelruimtes zoals grasvelden, pleintjes, brede stoepen en barrières zoals (spoor)wegen en watergangen.

De belangrijkste bevindingen:

- De verkeersdruk in Hendrik-Ido-Ambacht hoog. Er zijn veel geparkeerde auto's, drukke wegen en verkeersdruk bij de scholen. Daarnaast zijn ook verkeerssituaties bij de winkelcentra onoverzichtelijk voor kinderen.
- Op straat spelen in het Centrum is minder goed mogelijk dan in Krommeweg of De Volgerlanden. Met name in de Volgerlanden zijn er autovrije straten en speelaanleidingen in de verharding.
- Hendrik-Ido-Ambacht is zowel groen als waterrijk. De parken zijn aantrekkelijk, centraal en goed bespeelbaar. Het Baxpark en Sophiapark zijn populair voor jong tot oud. De bereikbaarheid van deze parken wordt op sommige plaatsen belemmerd door drukke wegen.
- In het Centrum hebben verschillende speelplekken ook bespeelbare bosjes waarin gespeeld wordt.
- Krommeweg heeft aan de rand een groenzone waarin gespeeld wordt.
- De Volgerlanden heeft ruime grasvelden, maar weinig bespeelbare bosjes of klimbomen.

Wijkwandelingen met kinderen

Kinderen zijn bij uitstek expert als het gaat om buitenspelen. Wanneer we met kinderen wandelen worden buurten en speelplekken écht door kinderoogen bekeken.

In het najaar van 2019 hebben we twee wijkwandelingen georganiseerd in samenwerking basisscholen De 2-Stroom en SOL de Watervlinder.

Tijdens de wandelingen zijn speelterreinen, grasveldjes, bosjes, pleintjes en andere plekken bezocht waar de kinderen spelen. Kinderen laten tijdens de wandelingen zien hoe zij de openbare speelruimte ervaren; wat leuk is en wat beter kan. Ook vertellen ze waar ze graag spelen en of ze zelfstandig naar de speelplekken mogen.

SAMENVATTING: Kinderen spelen graag buiten, maar ze mogen meestal niet zelfstandig overal naartoe. Kinderen missen met name meer uitdaging; bijvoorbeeld klimbomen of sportvelden. Daarnaast zijn er ook meerdere toestellen - en ondergronden - toe aan vervanging. Kinderen geven zelf aan wat er kapot is.

De belangrijkste uitkomsten van de gesprekken tijdens de wijkwandelingen zijn:

- **Buitenspelen:** Kinderen spelen graag buiten, bijna elke dag (op het schoolplein). In de openbare ruimte kennen kinderen de meeste speelplekken in de buurt wel, maar spelen niet overal. Soms mogen ze er niet zelfstandig naartoe omdat wegen te gevaarlijk zijn. Klimmen en voetballen zijn favoriete speelactiviteiten. In de natuur spelen is ook leuk, maar dat kan in de omgeving meestal niet. Bij de speelplekken die worden bezocht, worden veel verbeterpunten door de kinderen aangegeven.
- **Uitdaging:** De meeste speelplekken vinden kinderen te saai en voor kleine kinderen. Op verschillende plekken waren toestellen en ondergronden beschadigd. Daarnaast worden vooral goede klimbomen en voetbalvelden gemist, maar ook grotere toestellen voor samenspel. Schommels bijvoorbeeld zijn snel bezet.
- **Spelen op straat:** Soms wordt er op straat gevoetbald, maar in het algemeen spelen kinderen weinig op straat.
- **Spelen in het groen:** Spelen in de natuur doen kinderen graag, maar dat kan niet goed in de buurten waar zij wonen. Het Sophiapark en Baxpark zijn populair. Klimmen in bomen en huttenbouwen vinden zij leuk. Kanttekening: Kinderen vinden natte stenen, stammen en gras vervelend, vies en bovendien snel gevaarlijk.
- **Bereik en barrières:** De drukte van het verkeer is bij beide wandelingen een belangrijk gespreksonderwerp. De rotonde met de wereldbol is heel druk geworden en een belemmering voor kinderen als zij naar school fietsen. In de Volgerlanden zijn er veel auto's bij de scholen. Het fietspad bij het winkelcentrum vinden kinderen onduidelijk. "Fietsen, lopen en spelen, gaat door elkaar heen, dat is onduidelijk en gevaarlijk" Kinderen mogen weinig zelfstandig naar speelplekken toe die niet in de buurt liggen. Zij spelen vooral op speelplekken die dichtbij zijn.
- **Favoriete plekken:** Het Baxpark en Sophiapark vinden kinderen het leukst. De speelplekken in deze parken zijn: #126, #N2, #122. (zie speelruimtekaart)
- **Schoolpleinen:** Bij De 2-stroom is niet iedereen tevreden over het schoolplein. Het is toe aan vernieuwing. Bij SOL de Watervlinder zijn vier schoolpleinen bij elkaar. Het sportaanbod is goed en er zijn verschillende speelmogelijkheden. De kinderen geven aan dat ze groene bosjes om te verstoppen missen.

Jongerenoverleg

In het najaar van 2019 is tijdens een pizza-overleg in het Jongerencentrum met jongeren besproken hoe zij de openbare (speel)ruimte ervaren en wat hun ideeën zijn. Hieraan hebben 14 jongeren tussen de 13 en 23 jaar deelgenomen.

SAMENVATTING: Jongeren gaan graag buiten chillen, maar ze worden vaak weggestuurd en hebben niet het gevoel dat ze welkom zijn in de openbare ruimte. De parken zijn populair, sommige plekken zijn toe aan vervanging en het zou leuk zijn als een sportplek gecombineerd kan worden met een chillplek.

De uitkomsten van het pizza-overleg hieronder samengevat:

- **Buiten:** Jongeren geven aan dat ze graag buiten de deur gaan chillen, maar dat ze buiten eigenlijk nergens mogen staan of zitten. Samen of met een groepje hangen mag niet. Een aantal jongeren geeft aan dat ze niet het gevoel hebben dat de gemeente veel doet om hun tegemoet te komen wat betreft het verblijven in de openbare ruimte.
- **Uitdaging:** Er wordt aangegeven dat er vooral behoefde is aan een versoepeling van het samscholingsverbod en dat er meer containers komen om in te hangen. Ook verlichting wordt genoemd als aandachtspunt. Het plaatsen van openbare toiletten wordt geopperd. Daarnaast wordt ook opgemerkt dat alleen het plaatsen van hangplekken de buitenruimte niet leuker maakt. Een combinatie van sport (hardlopen, fitness en voetballen) bij een chillplek, maakt het zowel leuk als relaxt.
- **Bereik en barrières:** Jongeren geven aan dat ze zelf overal naartoe gaan waar ze willen. Ze hebben scooters, of komen er anders wel. Als een plek leuk genoeg is om naartoe te gaan, dan gaan ze er naartoe.
- **Favoriete plekken:** het Baxpark, Sophiapark en het Sandelingenpark zijn populaire locaties voor jongeren. Andere locaties waar zij graag komen: #08, #114 en #N1, al worden ze op deze laatste plek regelmatig weggestuurd.
- **Verbeterpunten:** Bij het Sandelingenpark hebben jongeren een wens voor meer fitnessstoestellen. Locaties #71 en #72 zijn slecht onderhouden en het hok is vies. Het voetbaldoel bij #1 is toe aan vervanging. Er is veel zwerfvuil in Ambacht. Andere ideeën: Sporten en chillen combineren en een hardlooproute (met afstanden en start & finish) maken in de buurt van Jeugdspeelpark (Rossenburgpad).
- **Programmering:** Er is behoefde aan meer georganiseerde activiteiten en gezelligheid. bijvoorbeeld een buurtfeest of festival. Bewoners reageren aardiger als ze je kennen; “In mijn werkkleren wordt ik vriendelijk begroet, maar als ik gewoon in mijn jassie op straat ben, kennen ze me ineens niet meer...” .

Bewonersenquête

In het najaar van 2019 is een online vragenlijst verspreid over de openbare speelruimte. De vragenlijst is via onze gemeentelijke kanalen verspreid en door 163 bewoners ingevuld; 126 volwassenen en 37 kinderen.

SAMENVATTING: Buitenspelen in Hendrik-Ido-Ambacht scoort gemiddeld een 6,4 op een schaal van 10. Ouders/verzorgers zijn het meest tevreden in De Volgerlanden (6,9) en het minst tevreden in het Centrum (5,8). Zowel volwassenen als kinderen denken graag mee als er speelplekken in hun buurt gaan veranderen.

Resultaten enquête ouders/verzorgers:

- **Buitenspelen:** 59% van de respondenten geeft aan dat hun kinderen bijna elke dag buiten spelen. Kinderen spelen vooral op speelplekken en in eigen tuin. Een meerderheid van 58% geeft aan dat er te weinig natuur in de buurt is om in te spelen. Ook wordt aangegeven dat de bereikbaarheid van (natuur)speelplekken en parken wordt belemmerd door drukke wegen die overgestoken moeten worden.
- **Waardering speelplaatsen:** 55% van de ouders/verzorgers vindt dat er voldoende speelplaatsen zijn. Respondenten die het aantal onvoldoende vinden, geven aan dat er weinig speelvoorzieningen voor jonge kinderen aanwezig zijn, of dat speelplekken te ver weg zijn, waardoor er een drukke weg overgestoken moet worden. De kwaliteit van de speelplekken wordt negatief beïnvloed door overlast van honden- en kattenpoep en gebrekkig onderhoud.
- **Belangrijkste barrières:** Kinderen spelen dicht bij huis. Wegen die worden genoemd als gevaarlijk voor kinderen om over te steken, zijn: Laan van Welhorst, Sophialaan, Schildmansstraat, Weteringsingel en Bongerd.
- **Sportplekken:** Er is behoefte om ook volwassenen en ouderen te betrekken bij de sportvoorzieningen in de openbare ruimte. 38% ziet dit als kans om samen met de kinderen te kunnen bewegen. Een grote meerderheid (83%) geeft aan dat de sportplekken in de gemeente niet uitnodigend zijn voor volwassenen om buiten te sporten of bewegen. Het sporten in sportscholen of tijdgebrek worden genoemd als redenen, maar ook de aanwezigheid van (hang)jongeren.

Resultaten kinderenquête:

- De 37 kinderen die de enquête hebben ingevuld, zijn voornamelijk tussen de 5 en 9 jaar en wonen in De Volgerlanden.
- Zij spelen vooral in de speeltuinen, op straat of op een grasveld.
- klimmen, voetballen en (cross)fietsen zijn het meest populair om buiten te doen.
- 80% speelt samen met andere kinderen buiten.
- Kinderen vinden dat er te weinig speel- en sportplekken zijn. Schoolpleinen en speelplekken zijn niet leuk omdat uitdaging en samenspel worden gemist.
- Spelen bij natuurlijke speelplekjes vinden kinderen leuk, maar er is niet veel natuur om in te spelen.

Input Inloopavond

Op 26 november 2019 heeft in het gemeentehuis een inloopavond plaatsgevonden voor bewoners om hen te bevragen over de openbare speelruimte. Een twintigtal bewoners heeft de avond bezocht. De sfeer was positief en de voorstellen werden onderbouwd.

SAMENVATTING: Bewoners zijn tevreden en vinden het fijn wonen. Ook de speelruimte is voldoende. Uitdaging ontbreekt een beetje en er is ook veel autoverkeer, dat is gevaarlijk. Speelplekken zijn ook belangrijke plekken voor bewoners om elkaar te ontmoeten, dit kan wellicht beter gefaciliteerd worden? Sportplekken worden gemist. Een idee voor een crossbaan in het Baxpark wordt geopperd.

Hieronder de belangrijkste punten die zijn besproken:

Locatie #12:

- Twee bewoners wonen hier en houden zelf de plek opgeruimd en schoon.
- Mogelijk een vergeet-plekje? Afvalbakken worden weinig geleegd en putten staan vol bladeren.
- De plek kan leuker, verkeersplein of basketbal of tafeltennistafel.
- in de buurt (De Open Hof): last van parkeerdruk door bezoekers van de kerk. Braakliggend terrein met bestemming spelen, zien twee bewoners graag als hybride plek (spelen en parkeren).

Locatie #19:

- Alleen voor de jongste kinderen, dat is jammer. Uitdaging mist.

Locatie #20:

- Fijne plek met speel- en sportmogelijkheden; spelen in de bosjes, verstoppertje, hutten bouwen.

Locatie #26

- Drukbezochte locatie; de plek is te klein voor het aantal kinderen.
- Bankje of picknicktafel is gewenst.
- Groene speelruimte ter aanvulling op de klimboom (die moet blijven!).
- Over Noordeinde: moeder van drie kinderen geeft aan meer dan 5 minuten te moeten fietsen over de dijk naar de eerste speelplek. Voorstel om struingroen in de perken aan te brengen i.p.v. de ondoordringbare bosjes die er nu staan. Wellicht een speelroute samen met burenschilderen in een doodlopende straat.

Locatie #116:

- Fijne buurt, geen overlast.
- De speelplek wordt als tweede tuin gezien, betrokken bewoners die toestellen zelf schoon houden.
- Speelwaarde beperkt, weinig uitdaging en samenspel.

Locatie #N2:

- Favoriete plek van het zoontje van een bewoner.

Locatie #12:

- Te anoniem. Wel heel leuk, maar overlast en vandalisme.

Thema inclusiviteit

- Een bewoner vanuit de gehandicapten adviesraad was aanwezig en sommige bewoners kwamen speciaal naar de avond om over inclusiviteit te praten.
- De wensen: een centrale plek, zoals bij het winkelcentrum (locatie #2) inrichten met toegankelijke toestellen
- en de drukke weg waar een wandelpad ontbreekt richting Jeugdspeelpark bereikbaar maken.

Thema Sport

- Een specifiek voorstel van een bewoner om een crossbaan aan te leggen, bijvoorbeeld bij de berg zand in het Baxpark.
- Ook wordt geopperd om doelgroepen te verbreden en formeel en informeel spelen met elkaar verbinden.